



## Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De  
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]  
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise  
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

**Denisse, Nicolas**

**[Augsburg], 1510**

**VD16 N 1513**

S[e]c[und]a est excelle[n]tia toleratiue patie[n]tie/ in tormento[rum]  
p[ro]pensione.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-30625**

pm? p defensada fide moriebatur singulari q/  
dam adiutorio r polatioe mnditref. **Et**  
itrag celestis admirabilis uisione miximo/  
du i suo spu roborat? e b. stephan? p? tria  
**Pr**mo p? declaratoe exepi certissimi.  
sic si millesyideret an se pncipe fortitodini  
cate r ia uictoriose triumphate. **Un** vidit ie  
sum a dextris fruis dei. sup q de glof. **Ne**  
ho lapidand? dubitet in terra de? ho cruci  
fixus apparet in glia. **Heb. xij.** Per patie  
na curram? ad ppositu nob certame aspici  
entes in auctore fidei r psumatore iesu q  
pposito sibi gaudio sustinuit cruce r sustioe  
pcepta atq; in dextera sedis dei seder. **Re**  
cogitate eni eu q ralez sustinuit a pctozib  
aduersu semetipm r dictionem yr no facti  
gemini anis vris deficientes. **Hec** ibi.  
**Sec**do p? exhibitioez auxilij fortissimi. qz  
vidit iesu stante sup q de glo. **Quia** stare e  
pugnantis vel adiuuans. recte a dextere  
stare vidit quem inf psecutores ad iutores  
habuit. **Viles** qpe valde secur? est q iu  
ra se fortissimu pugile ad ipm adiuuadu  
bier. **Tertio** p? ostione pmij euidentis  
sunt qz vidit gliam dei. **He. Consideratio**  
r spes pmij minuit vim flagelli. **Hec** ille.  
**Par**z itaq; pma excellentia plenitudinis  
grie in bto stephano.

**Sec**nda excellentia plenitudinis grie  
stephano est excellentia tolerantie  
patie i martyrij pessione **Pa. j.**  
**Pat**ientia op? pfectu bz. qz vix e euidentis  
signi plenitudis sine pfectiois grie. **Et** de  
bto stephano **Act. vij.** Postq; dictu est ste  
phan? plen? gra. subtingit? et fortitudine.  
**Aug.** d moie ec. Fortitudo e amor facile  
oia toleras ppter id qd amat. **Hec** ille.  
**Sunt** aut circa martyriuz gliosi stephani  
tres peminete ptemplande

**Pr**ima est peminencia gliose dignitatis.  
**Sec**da e peminencia dolorose acerbitatis.  
**Tert**ia e peminencia amorose charitatis

**Pr**ima est peminencia rē  
**Eccl. xxxij.** **Q**uameteru grē accipias coro  
na r dignitate psequis. **Hec** ibi. **Est** autē  
in martyrio bti stephani triplex gliosa di  
gnitas **Pr**ima est dignitas pmitat. **Et** h  
est singulare pmitat in stephano q p mices  
r? est militie chri. **Aug.** in ser. **P**reclarus  
atqlera dei ad iue? spiritu chri ad stadius

certamis por exiuit r tate victorie adept?  
est gliam yr pm? acciper coronam. **Viles**  
chri fidelis signifer marty r forz post chm  
martyrij meruit pncipatum. **Hec** ille. **Et**  
**Da**rim? eps i ser. **S**i qd distare inf mar  
tyres pr pcpu videt iste q pm? e. **Porte**  
em qua dignat? e saluatori. **Hec** ille. **Sed**  
iste pm? reddidit saluatori. **Hec** ille. **Sed**  
dices qre r quō dz bris stephan? promar  
tyr cū scī innocentes r etiā scūs iohannes  
baptista pus martyrtū passi fuerint. **Dici**  
mus q tres sūt spēales rōnes. **Pr**ima est qz  
pus martyrio coronat? post chm r eodem  
anno q chris ascēdit in celuz. **Illa** qpe die  
post ascensionē dñicā fuit stephan? lapida  
tus q inuētio ei? celebrat? r inuētio ei? illa  
die facta ē q ei? passio honorat. **Sz** qz pas  
sio maior est qz iuentio r dignior: iō facta  
est istoz festoz mutatio p? reuerētiā na  
tūritatis dñi. **Sec**da est qz fuit pm? simplr  
qz ex martyrio statim euolauit ad celū. **Ete**  
ri ei martyres an ipm dēcedebāt ad lum?  
**Un** fulgēt? i ser. **hur?** dicit di. **Heri** rex  
nr trabea carnis indur? deyeri p ginal au  
la egredies uisitare dignat? e mūda. **Ho**  
die miles d rabinado carnis exies triūpha  
tor: pigravit ad celū. **Tert**ia eq; fuit pm?  
qz defendēda chri fide mortu? e. **Licz** autē  
inocētes occisi fuerint p? chm: nō tñ p?  
chri fidē quā ligua pferent que admodū  
bris stephan?. **Br**is autē iōānes nō p fi  
de bz p iusticia mortu? est. **vr** alibi dicitur  
erit. **Sec**da e dignitas auctoritatis. **Val**  
de qpe autētiū e bti stephani martyriuz  
qz i sacra scriptura ad longū desēptū **Act. vij**  
et. **vij.** qd d nullo alio etiā aplo sile reperit.  
**Nam** est de morte beati Jacobi maioris  
mentio fiat. **Act. xij.** non tñ ibi ponitur ad  
longum eius martyriū. **Nam** nihil aliud  
d hoc ibi dicitur nisi q herodes occidit sa  
cobum frēm iōānis gladio. **Hec** est ergo  
singularis dignitas martyrij beati stepha  
ni q videlicet sic p sacra scripturā fuerit ca  
nonizatum r approbatum. **Tert**ia est di  
gnitas specialis conformitatis scilicet ad  
chusti passionem. **Et** hoc pceptue in tri  
bus. **Pr**imo in causa: quia sicut chris? fal  
sis testibus accusatus est r p blasphemā  
falso imposta morti adiudicatus: ita bea  
tus stephanus. **Sec**do in loco: quia sicut  
chris? in hierusalē et extra ciuitatē du



# Ger. de scō Stephāo protomar.

ctus passus est: ita stephanus. Tertio i modo. q. sic chris in cruce dixit: Pater in manus tuas re. tanq. filius: sic stephanus tanq. seruus dixit. D. ne iesu accipe ipm meum.

## Secūda est peminētia do

lorose acerbitas. Ps. Defecit in dolore vita mea. Et Thre. j. Audite obsecro uniuersi populi et videte dolorem meum. Fuit aut acerbissimum stephani martyriū propter tria.

Primo propter persecutiū furiosā malignitatem. q. stridebant dentibus in eum. acriter enim et modo quādam camino persequantur eum.

Secundo propter loci famosam celebritatem. q. in loco celeberrimo. scilicet in iherusalem ratione cuius confusibilior et ignominiosior erat eius passio.

Tertio propter passionis impetuosam gloriam. quia lapidatus est. Iudei enim cum audissent eum dicentes: Video celos apertos et continuo aures suas. Glo. ne audirent blasphemiam: ex malicia sua existimantes eum blasphemare. Et exclamantes voce magna impetum fecerunt unanimes in eum. Et efficiētes eum extra ciuitatem lapidabant.

Nā sicut legitur in Act. xxiij. blasphemator lapidari precipiebatur propter criminis horrorem et enormitatem. Et testes deposuerunt testimonia sua ut vix celeriter eum interficeret. Sed eius pedes adolescentis qui vocabatur saulus: qui postea dicitur est paulus. Delatorem itaque quod graue: quod dolorosum martyriū: quod afflictiuū tormentū: quanta pene acerbitas erat: carne enim vndique lapidibus lacerari et cassari: oia membra impetuosissime diripi: lapidū tormentū impetu crudelissime laniari: vbiq. vulnerari et cruore proprio perfundi: et sine intermissione hunc dolorem: hoc tormentū usque ad mortem continuari. Et tamen pro christi amore ille gaudens suscipiebat lapides: et lapides tormentos ille dulces fuerunt: et cantat ecclesia. Possunt itaque de eo dicere quod beatus i. de azaria seniore. Lū sanguis et magnus fluxu deflueret et grauissimis vulneribus esset faucius ita vita defunctus est.

Aug. Stephanus ut coronam meruisset accipere: charitatem parmis habebat et pro ipaz vbiq. vicebat. pro charitate dei seruicibus iudeis necesse. pro charitate proximi pro lapidantibus intercessit. Hec ille.

## Tertia est peminētia amo

rose charitatis. Ex nimio namque seruoze charitatis ad christum mortem pro fide virilitate sustinuit. Dat. xv. Maiore charitate nemo habet. ut aniaz s. ponat quos pro amici suis. Persecutio autem siue excellentia charitatis siue ad procos et inimicos patz. quod multis modis conatur est eos corrigere et in viam salutis reducere. et hoc precipue tripliciter. Primo pudoris confusione. vix duricia cordis improbande. Dicit enim eis (sic beatus Act. vij.) Dura ceruice et incircumcisus cordibus et auribus vos spiritus sancti respicitis et presertim ita et vos. que enim propheta patres vestri non sunt persecuti: et occiderunt eos qui perhibebat de aduertu iusti etc.

Secundo timore. incussio: phibendo vix se videre Iesum a dextris dei qui paratū eum adiuuare et eos cōdenare. Tertio amoris exhibitio: orando se pro ipsius. Et vide huius mirabile est charitatem precipue pro tria. Primo quod pro orans stetit. pro lapidantibus autem orans genuflexus. Beata. Pro se stans orauit. pro inimicis genuflexus. Quia maior iniquitas quam supplicandi terrorem mediū postulabat. Hec ille. Secundo quod clamore pro eis orauit. Act. vij. Postis genibus clamanti voce magna etc. Tertio quod pro eis allegauit. D. ne ne struas illis in partem: quia nesciunt quid faciunt. hoc enim: quia non sciunt quid faciunt. non sit de terrore biblie: non ponit ab ecclesia in officio misse in fine post eorum. Marim in ser. In persecutiōe post se pro persecutoribus dominum deprecabatur. atque illa lapidū ruina quam alibi obliuiscere poterat et charissimos suos: ille domino comedebat inimicos. Plus itaque tunc dolebat illos perire quam sua vulnera. plus illos impietate quam suam mortem. Hec ille. Ecce quanta fuit eius benignitas pro inimicis orando. Recusit oratio illa sine fructu: sed magnum aliquid. scilicet pauli uersio non impetrauit. Aug. in ser. Denique pro morte tantum valuerit oratio sancti martyris: recurrens te nobiscum ad illum adolescentem qui oim vestimenta seruabat et tanquam manibus oim lapidabatur: cui dicitur. Saul saule quid me persequeris: ob hoc quod debui perdere te. sed stephanus me orauit pro te. nā si martyr stephanus non sic orasset: ecclesia paulum non habuisset. sed id in terra erectus est paulus: quod in terra inclinatus erat: tantus est stephanus. Hec ille. Notate itaque mirabile stephani charitatem qui lapidatus: vulneratus: cruore perfusus non dicebat: Heu me dolere quod sine causa morior: heu me quod recondemini. Sed quod dicebat: Ne struas illis

ritas ad christum mortem pro fide virilitate sustinuit. Dat. xv. Maiore charitate nemo habet. ut aniaz s. ponat quos pro amici suis. Persecutio autem siue excellentia charitatis siue ad procos et inimicos patz. quod multis modis conatur est eos corrigere et in viam salutis reducere. et hoc precipue tripliciter. Primo pudoris confusione. vix duricia cordis improbande. Dicit enim eis (sic beatus Act. vij.) Dura ceruice et incircumcisus cordibus et auribus vos spiritus sancti respicitis et presertim ita et vos. que enim propheta patres vestri non sunt persecuti: et occiderunt eos qui perhibebat de aduertu iusti etc.

Secundo timore. incussio: phibendo vix se videre Iesum a dextris dei qui paratū eum adiuuare et eos cōdenare. Tertio amoris exhibitio: orando se pro ipsius. Et vide huius mirabile est charitatem precipue pro tria. Primo quod pro orans stetit. pro lapidantibus autem orans genuflexus. Beata. Pro se stans orauit. pro inimicis genuflexus. Quia maior iniquitas quam supplicandi terrorem mediū postulabat. Hec ille. Secundo quod clamore pro eis orauit. Act. vij. Postis genibus clamanti voce magna etc. Tertio quod pro eis allegauit. D. ne ne struas illis in partem: quia nesciunt quid faciunt. hoc enim: quia non sciunt quid faciunt. non sit de terrore biblie: non ponit ab ecclesia in officio misse in fine post eorum. Marim in ser. In persecutiōe post se pro persecutoribus dominum deprecabatur. atque illa lapidū ruina quam alibi obliuiscere poterat et charissimos suos: ille domino comedebat inimicos. Plus itaque tunc dolebat illos perire quam sua vulnera. plus illos impietate quam suam mortem. Hec ille. Ecce quanta fuit eius benignitas pro inimicis orando. Recusit oratio illa sine fructu: sed magnum aliquid. scilicet pauli uersio non impetrauit. Aug. in ser. Denique pro morte tantum valuerit oratio sancti martyris: recurrens te nobiscum ad illum adolescentem qui oim vestimenta seruabat et tanquam manibus oim lapidabatur: cui dicitur. Saul saule quid me persequeris: ob hoc quod debui perdere te. sed stephanus me orauit pro te. nā si martyr stephanus non sic orasset: ecclesia paulum non habuisset. sed id in terra erectus est paulus: quod in terra inclinatus erat: tantus est stephanus. Hec ille. Notate itaque mirabile stephani charitatem qui lapidatus: vulneratus: cruore perfusus non dicebat: Heu me dolere quod sine causa morior: heu me quod recondemini. Sed quod dicebat: Ne struas illis

per m. Quo dicto obdormiuit in dño. Glo  
sa. Dulce dictū est: obdormiuit. et nō: mor  
tuus ē. q. obiit sacrificiū dilectōis et ob  
dormiuit in spe resurrectōis. hec glo. Pa  
ter itaq; scōa excellentia plenitudis gratie  
in Stephano.

**T**ertia est excellentia declaratiue eui  
dencie in miracloꝝ opatiōe. Tñō  
postq; dictū est Act. vj. Stephe  
nus plen⁹ gra et fortitudine. subiūgit: faci  
ebat prodigia et signa magna in poplo. Post  
mortē etiā mult⁹ claruit miracul⁹: q; pluri  
ma sunt mltū auctērica ab egregio docto  
re Augustino in suo libro de ciuit. dei scri  
pta. Opatus est autē miracula super omnia  
creaturarū genera.

**P**rimo sup creaturas mere corpales  
**S**ecōdo sup creaturas mere spūales  
**T**ertio sup creaturas partim corpales  
et partim spūales.

**P**rimo super creaturas me  
re corpales: puta sup elemēta. Nā i ei⁹ tras  
latiōe a hierusalē in cōstātinopolim/ igne  
quē demones excitauerant in eos recoꝛsit  
et rēpēst. De mar⁹ sedauit. Et in eius inue  
ntione terra tremuit: et q; sterilis añ fuerat fe  
cūda fuit: et aer pluuiā dñstiauit. vid legem.

**S**ecūdo super creaturas  
mere spūales: puta sup demōes. Cū em̄ fi  
lia theodosij impatoris a demone eēt ob  
fessa: demō in ea clamabat di. Nisi stepha  
nus romā veniat nō erit. Cūq; romā al  
latū fuisset corp⁹ bñi stephani: fuit puella il  
la mox a demōio liberata.

**T**ertio sup creaturas hu  
manas q; ptim sunt corpales et ptim spūa  
les: infirmos curādo: cecos illuminādo: et  
mortuos suscitādo. Ser ei mortuos susci  
tauit. Fratē et forozē a mēbroꝝ cōcussioe  
sanauit. et lex. infirmos a varijs infirmitatib⁹  
liberauit: vt narrat Aug. xxij. d. ciuit. dei. vi  
de ibi. Vbi etiā de bñi stephani innūer⁹  
coruscasse miracul⁹. Vbi etiā narrat q; flo  
res sup altare bñi stephani positi et inde al  
lari et sup infirmos applicati mirabilē sa  
nitatē opant. Vñ h mōi florib⁹ sup oculos  
cuiusdā cecē mlier⁹ positis: ipsa p̄tinuo lumē  
recepit. Pām etiā de altari ei⁹ sup̄ri et sup  
egros positis/ mlt⁹ extiterūt in medelā. Vñ

de hec oia vbi s. His itaq; miraculis de  
clarat euidēter plenitudo grē q; fuit i bea  
to stephano. Hūc q; gloriōs⁹ stephanū hu  
militer rogem⁹ vt aduocat⁹ fiat p nob⁹ dñ  
dñm. Si em̄ sic humiliter et charitatiue vt  
dictum est. p inimic⁹ orauit: firmis seden  
dū est qm̄ libētissime p deuotis suis ince  
det. Orem⁹ igitur vt eius meritis et p̄cib⁹  
grām nobis largiat dñs qua digni efficiā  
mur gloriarū illam quā vidit Stephanus  
penniter cōtemplari. Amen.

De bño Joanne euāgelista Sermo.

**H**ic autē quid

**H**ic autē quid  
Jo. vii. Bñi petri p̄ba sūt ista  
ad ch̄m loq̄ntis de ioāne. Cū  
ei dñs ip̄suisz petro pastorale officiu⁹ re  
gimen ecclie et ei suū martiriū pdixissz: di  
xit ipsi petro. Seq̄re me. s. gerendo vices  
meas in duob⁹ pdictis. Et p̄terius petro  
vidit illū discipulū quē diligebat iesus se  
quentē q; cepat ire post ch̄m sic et petro.  
Et cū hūc vidisset petro desiderās eū h̄e  
soctū in platonis officio et martirio dicit  
Dñe. Hic autē qd. q. di. Nunqd nō actian  
g⁹ eū in bñi socio: Petrus autē damian⁹  
in ser. qm̄ ad pdictā interrogatiōē r̄ndēs  
sic dicit. Hic est quē redemptor n̄r ad de  
clarandā sue diuinitat⁹ essentiā qm̄ dda or  
ganū fec atq; vt h̄ suppleret qd ad tps ip̄e  
dñs dispensatiue suppresserat vicariū vere  
liq̄ vt cū hoies tāq; p̄mo lactētes firmo  
ra tā in via veritatis vestigia firissent: eū  
ad cognoscendā diuine essentie celsitudinē  
pmoueret. Hec ille. Possimus autē dicere  
q; p̄ba p̄sumpta q̄rimt de bñō ioanne tā  
q; de singlari et admirabili viro. Horat em̄  
singularitas in h̄ p̄nomine demonstratiuo  
hie: et admiratiō in q̄situo qd. In illis ita  
q; p̄bis designat singularis atq; admira  
bilis excellentia bñissimi ioānis. Possūt at  
de bñissimo ioāne declarari tres p̄cipuat  
q; singlares excellentie

**P**rima est excellentia passiue dilectōis.  
**S**ecōda est excellentia charitatiue affecti  
**T**ertia est excellentia declaratiue. (om̄s  
ue manifestationis.

**P**rima igit est excellentia passiue di  
lectiōis q; vitz fuit a ch̄o sp̄cāl  
ter dilectus. Sp̄cāliter em̄ dicitur  
U U 5